

Gramatyka

Wprowadzenie

Język fiński różni się niewątpliwie od lepiej nam znanych języków obcych, których się zwykle uczymy. Ta inność języka fińskiego polega na tym, że zarówno jego struktura, jak i słownictwo, różnią się od tych spotykanych w innych językach europejskich

Niemal wszystkie one należą do grupy języków indoeuropejskich. Obejmuje ona wiele języków, zarówno język polski, jak i język szwedzki, angielski, niemiecki, francuski... ale też ... irański.

Język fiński z kolei należy do niewielkiej grupy języków ugrofińskich, która wchodzi w skład uralskiej rodziny językowej. Grupa ugrofińska jest stosunkowo nieliczna i odznacza się daleko idącą odrębnością oraz zupełnym brakiem pokrewieństwa z językami indoeuropejskimi. Najbardziej znane ugrofińskie języki to: węgierski, fiński i estoński. Języki węgierski i fiński są do siebie podobne tylko teoretycznie, gdyż w praktyce trudno zauważyć między nimi pokrewieństwo. Natomiast język fiński i język estoński są do siebie bardzo podobne mniej więcej na takiej zasadzie, jak język polski i słowacki.

W języku fińskim jest mimo to dużo zapożyczeń z języków skandynawskich, germańskich, słowiańskich i bałtyckich. Najbardziej widoczne w zakresie słownictwa są wpływy z języka szwedzkiego.

Co takiego nietypowego jest w języku fińskim?

W języku fińskim nie ma rodzajników (określonych/nieokreślonych) jak np. w j. angielskim (a, the). Nie ma też rodzajów gramatycznych, które występują np. w j. polskim, w którym słowa są rodzaju męskiego, żeńskiego albo niejakiego, czy w j. niemieckim (der, die, das) albo francuskim (le, la).

W języku fińskim różne formy gramatyczne i wyrazy tworzy się za pomocą końcówek gramatycznych – stąd mało jest w fińskim przyimków.

talo-ssa-ni-kin = *również/też w moim domu* (talo „dom”, -ssa „w”, -ni „mój”, -kin „również”)

kadu-lla = *na ulicy*

Kirjoitan tietokonee-lla. = *Piszę na komputerze.*

Puhu-tte-ko suomea? = *Czy mówi Pan po fińsku? Czy mówicie po fińsku?* (puhu- „mówić”, -tte „pan / wy”, -ko „czy?”)

Puhu-i-n suomea. = *Mówiłem / mówiłam po fińsku.* (puhu-, -i- „czas przeszły”, -n „ja”)

Puhu-isi-tte-ko suomea? = *Czy mógłby Pan mówić po fińsku?* (puhu-, -isi- „tryb warunkowy”, -tte „Pan / wy”, -ko „czy?”)

Puhuu-ko-han Michał suomea? = *(Ciekawe/Zastanawiam się), czy Michał mówi po fińsku?* (puhuu- „mówić”, -ko „czy”, -han „zastanawiam się”).

Alfabet fiński

A [aa]	F [ef]	K [ko]	P [pe]	U [u]	Z [cet]
B [be]	G [ge]	L [el]	Q [ku]	V [ve]	Å [o]
C [se]	H [ho]	M [em]	R [er]	W [we]	Ä [ä]
D [de]	I [i]	N [en]	S [es]	X [eks]	Ö [ö]
E [e]	J [ji]	O [o]	T [te]	Y [y, ü]	

Fonetyka

Samogłoski

Język fiński jest językiem samogłoskowym, co od razu da się zauważyć, porównując melodię języka fińskiego i np. polskiego, który jest typowo spółgłoskowy. Samogłoski w języku fińskim są krótkie i długie. Każda samogłoska krótka ma swój długi odpowiednik. Samogłoski długie wymawia się wyraźnie dłużej niż krótkie. Samogłoski krótkie zapisujemy za pomocą jednej litery, długie – dwóch. Różnica jednej litery /jednego dźwięku może nieść ze sobą różnicę w znaczeniu.

pa <u>l</u> a – pa <u>l</u> aa	ko <u>o</u> ko – ko <u>o</u> ossa	u <u>n</u> i – u <u>u</u> ni
ä <u>l</u> ä – ä <u>l</u> äht <u>ä</u> ä	ö <u>l</u> ly – T <u>ö</u> ö <u>l</u> ö	hy <u>v</u> ä – ty <u>u</u> yny
e <u>r</u> o – E <u>e</u> ro	ki <u>r</u> ä – ki <u>i</u> ire	

Typowe dla języka fińskiego są dyftongi, czyli sasiedztwo dwóch samogłosek: **Heinola**, **Rovanjemi**, **Hauho**, **Oulu**, **Kuopio**, **Keuruu**, **Töysä**.

Samogłoski fińskie dzieli się w trzy grupy: przednie, tylne i średnie.

przednie: ä, ö, y
tylne: a, o, u
średnie: i, e

W gramatyce fińskiej obowiązuje **zasada harmonii samogłosek**: w danym wyrazie fińskim znajdziemy na ogół samogłoski należące do tej samej grupy, tzn. albo przednie, albo tylne. Tylko tzw. średnie samogłoski (i, e) mogą łączyć zarówno z samogłoskami tylnymi jak i z przednimi.